

„Kraków – Kopiec Kościuszki z otoczeniem”

Kopiec Tadeusza Kościuszki wraz z kaplicą bł. Bronisławy, dawnymi koszarami fortu nr 2 „Kościuszko” i Aleją Jerzego Waszyngtona stanowią zespół zabytkowy o najwyższych wartościach historycznych, kompozycyjnych i krajobrazowych. Kopiec Kościuszki jest dokumentem polskiego patriotyzmu, symbolem dążeń niepodległościowych narodu polskiego pozbawionego państwowości, świadectwem kultu Naczelnika Insurekcji, bohatera narodowego, który przywdziewając krakowską sukmanę, symbolicznie wprowadził chłopów-kosynierów w szeregi obrońców ojczyzny. Kopiec jest także wybitnym dziełem inżynierii i znaczącym dla Krakowa elementem krajobrazu kulturowego.

Kopiec usypano na wzgórzu bł. Bronisławy w Krakowie w latach 1820-1823 dzięki ofiarności wszystkich warstw społecznych, uczestniczących w powszechnej składce. Stał się on zatem własnością narodową i w czasach zaborów uważany był za ostatni skrawek niepodległej Polski. Istotnym ideowo elementem budulca Kopca była ziemia przywieziona z ważnych pól bitewnych: spod Raławic, Maciejowic, Dubienki, Szczekocin, a także ziemia z pól bitwy pod Saratogą i Yorktown, włożona do Kopca w 150 rocznicę podpisania Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych. Wśród występujących w Polsce kopców różnych kategorii i powstałych w różnych okresach dziejowych, Kopiec Kościuszki jako kopiec-pomnik jest dziełem wyjątkowym i unikatowym. Wyróżnia się skalą, pierwszeństwem

historycznym i ideowym, wyjątkową ekspozycją krajobrazową oraz powiazaniem z dziełem architektury militaris.

W poł. XIX wieku, w związku z przekształceniem Krakowa w nadgraniczną twierdzą, austriackie władze wojskowe zajęły cały teren wzgórza łącznie z kopcem i kaplicą bł. Bronisławy. Liczne protesty i petycje mieszkańców Krakowa, które dotarły do cesarza Franciszka Józefa I spowodowały, że Kopiec pomimo, iż znalazł się w centrum fortyfikacji Twierdzy, oddany został Komitetowi Budowy Kopca Kościuszki, który dbał o jego zachowanie i udostępnienie wszystkim zwiedzającym. Niezwykłość sytuacji podkreśla fakt, że jedno z najokazalszych dzieł obronnych Twierdzy, fort cytafelowy nr 2, zaprojektowany był tak, iż wchłonął w swą strukturę Kopiec, nazwanym oficjalnie Fortem nr 2 „Kościuszko”. Tym samym nazwisko polskiego bohatera narodowego znalazło miejsce w nomenklaturze habsburskiej warowni. Kopiec usytuowany w centrum zabudowań fortecznych zachowuje jednak autonomiczność, podkreśloną ceglany murem oporowym. Od zachodu w mur została wkomponowana neogotycka kaplica bł. Bronisławy, przy której prowadzi wejście na kopiec, a od wschodu blok koszarowy połączony z murem kaponierami szyjowymi.

Opracowanie NID